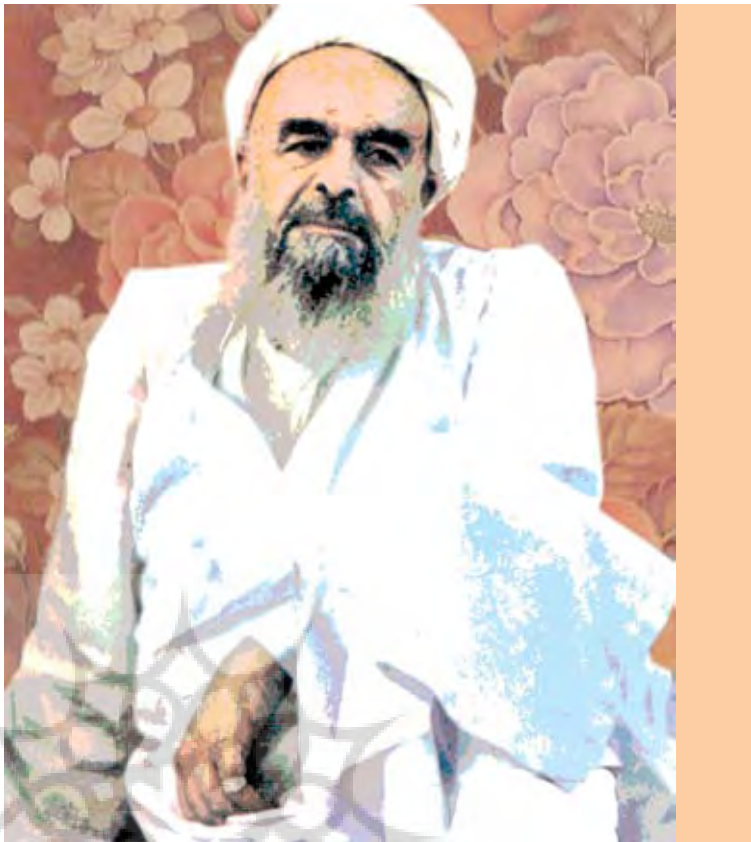

عالمی بصیر و روشنفکری زمان آگاه...

گشتاسب کرمانی (پژوهشگر زرتشتی)

مملکت انجام دهیم، ابتدا با حضرت آیت‌الله صدوقی مشورت می‌کردیم و اگر ایشان موافق بودند، آن را در سطح مملکت اجرا می‌کردیم.»

آری چنین مرد روشنفکر عالم و بصیری که جامعه بزرگوار یزد را اداره می‌کردند و همه مردم به‌خصوص زرتشتیان یزد، خاطرات بسیار خوب و شکوهمندی از ایشان داشتند.

ایشان در تاریخ جمعه یازدهم تیر ۱۳۳۱ در سن ۷۶ سالگی مورد سوء قصد نامردمی اهریمن صفتی قرار گرفتند و به خیل شهدای گلگون کفن عاشق مملکت پیوستند. شهادت و درگذشت این ابر مرد تاریخ اخیر یزد، جامعه یزدی را ماتم زده، اهالی کشور را مغموم، یاران و دوستان و همکاران و به‌خصوص حضرت امام را داغدار و متأثر ساخت. در این روز بود که یزد و یزدی بزرگ‌ترین حامی و پشتیبان خود را از دست داد و نور چشم گرامی امام بزرگوار با خاطراتی بس نیکو که ناشی از خدمات بی‌دریغ و صادقانه‌اش به جامعه یزد و ملت بزرگ ایران بود، به ابدیت پیوست و در جوار رحمت حق مأوی گزید.

جماعت پاک‌نهاد زرتشتی، چه در یزد و چه در تهران به مناسبت بزرگواری‌هایی که از این عالم ربانی دیده بود، مجلس‌های یادبود و بزرگداشتی تشکیل دادند. در روز شنبه ۱۹ تیرماه ۱۳۶۱ شاهد و ناظر چنین مراسمی در تالار ایرج زرتشتیان تهران بودیم. در آن مجلس، حضرات حجج اسلام جناب آقایان: صدوقی فرزند برومند آن روانشاد، موسوی خوئینی‌ها نائب رئیس وقت مجلس، دکتر محمد خاتمی فرزند برومند حضرت آیت‌الله خاتمی حضور داشتند و کلیه زرتشتیان تهران به پاس گرامیداشت آن جان‌باخته خوشنام با اندوه تمام شرکت نمودند. موبد بزرگ، رستم شهزادی، عضو مجلس خبرگان که همتای خود را از دست داده بود، از شهید آیت‌الله صدوقی به‌خوبی تجلیل کرد. نمایندگان زرتشتیان در مجلس، در انجمن زرتشتیان و سازمان فروهر «جانان زرتشتی» داد سخن دادند و از فقید سعیده به نیکی یاد کردند. در واقع آیت‌الله صدوقی شایستگی همه‌گونه احترامات از طرف تمام طبقات و اقشار ملت ایران، حتی دنیا را داشتند.

مراسم ویژه مذهبی ویزش خوانی که از طرف موبدان برگزار گردید، یاد وطن‌دوستان و عاشقان عظمت این مرز و بوم را زنده می‌کرد. گفتارهای حکیمانه و بی‌پیرایه دوستان و عاشقان عظمت این مرز و بوم را زنده می‌کرد. گفتارهای حکیمانه و بی‌پیرایه علمای اعلام و حجج اسلام حضرات آقایان: موسوی خوئینی‌ها و دکتر محمد خاتمی در بزرگداشت حضرت آیت‌الله صدوقی و تشکر از جماعت زرتشتی و اظهار محبت و سپاسگزاری حضرت حجت‌الاسلام صدوقی فرزند آن بزرگوار درخور توجه بود.

بلی مجلس، مجلسی بود روحانی و سراسر تجلیل، تجلیل از بزرگ‌مردی که بارها به اتفاق سایر علمای بزرگوار در مجالس بزرگداشت شهدا و جانبختگان زرتشتی در جنگ تحمیلی در آدریان بزرگ یزد شرکت و جامعه زرتشتی را رهین محبت‌های خود قرار کرده بودند. تجلیل از رادمردی بود که زرتشتیان و مسلمانان یزد در سایه تدبیر و درایت وی آسوده می‌زیستند. بلی از این روست که کلمات آسمانی که از سوی اهورامزدا می‌گفتند، توسط موبدان زرتشتی درباره شادروان آیت‌الله فقید حاج صدوقی خوانده می‌شد و در پایان آن چنین ختم می‌شد که به بهره روان شهید محراب حضرت آیت‌الله صدوقی برسد، خدایش بیامرزد، روح و روانش شاد و بهشت برین جایگاهش باد و این خواسته همه جماعت زرتشتی اعم از روستایی یا شهری یا تهرانی و یزدی و خلاصه همه جای ایران بود، زیرا صدوقی و محبت‌های او در دل همه، جا داشت. ■

مسافرت کردند و به اتفاق حضرت آیت‌الله به یزد برگشتند. در همین زمان بود که اهالی یزد و بخش‌ها و دهات به استقبال شتافتند و گاو و گوسفند‌های متعددی را قربانی کردند و سپس کیلومترها راه، ایشان را روی دست بلند کردند و به طرف شهر حرکت دادند.

آیت‌الله صدوقی هنگامی که رهبر بزرگ ملت در پاریس بودند، به پاریس مسافرت کردند و مدت ۱۲ روز در خدمت حضرت امام بودند. آیت‌الله فقید به واسطه خدمات ارزنده‌ای که به اهالی از هر مذهب و ملیتی داشتند، به حق رهبر شایسته‌ای برای مردم بودند و به سبب صفات نیک و حمیده‌ای که داشتند و مورد احترام امام و مردم بودند، رسیدگی به اوضاع نقاط دیگر کشور نیز به عهده ایشان واگذار می‌شد. طبس، کرمانشاه و کردستان از این قبیل بودند.

خصائل نیک انسانی، محبت، دوستی و وظیفه شناسی صدوقی سبب شده بود که حضرت امام در بعضی از امور با ایشان مشورت و در مجمعی از علما و فضلا، شهید صدوقی را نور

ایشان به واسطه خدمات ارزنده‌ای که به اهالی از هر مذهب و ملیتی داشتند، به حق رهبر شایسته‌ای برای مردم بودند و به سبب صفات نیک و حمیده‌ای که داشتند، مورد احترام امام و مردم بودند. خصائل نیک انسانی، محبت، دوستی و وظیفه شناسی صدوقی سبب شده بود که حضرت امام در بعضی از امور با ایشان مشورت و در مجمعی از علما و فضلا، شهید صدوقی را نور چشم خود معرفی کنند.

چشم خود معرفی کنند. همچنین شهید مظلوم و یار و همکار امام، حضرت آیت‌الله دکتر بهشتی در سفر به یزد در اجتماع می‌کردند که در فرودگاه یزد تشکیل شده بود، چنین فرمودند: «پیش از انقلاب و بعد از انقلاب، ما هر کاری را که می‌خواستیم در سطح

برادرزاده آقامحمدخان قاجار که باباخان پسر حسینقلی خان جهانسوز بود، در اوایل تاسیس سلسله قاجار پس از آقامحمدخان به نام فتحعلی شاه، بر اریکه سلطنت ایران تکیه داشت. در زمان پادشاهی این سلطان بی‌اراده عیاش، مرتباً قسمت‌های مهمی از سرزمین‌های آباد و حاصلخیز ایران از پیکر پاک و مقدس وطن منتزع و در عوض به وسعت و تعداد حرمسراها و مراکز عیش و نوش این مرد خودخواه و مستبد افزوده می‌شد. در همین موقع روحانیون واقعی عالیقدر وطن از گفتن حقایق ابا نداشتند و بی‌چون و چرا دست به افشای واقعیات زدند. خواستار اصلاحات و حفظ حدود و ثغور کشور باستانی خویش بودند و بدین گونه بود که به دستور همین پادشاه، مردی روحانی، فاضل و آگاه از سلاله شیخ صدوق بزرگ به نام ملامحمدمهدی به واسطه انتقاد از دستگاه ظلمانی وقت، از کرمانشاه به یزد تبعید شد و هم او، جد پدر بزرگوار مردی است که در این نوشتار از او صحبت خواهد شد. بلی گفتار ما درباره فقید سعید، مجاهد نستوه، حضرت آیت‌الله شیخ محمد صدوقی، امام جمعه و نماینده وقت امام در شهرستان یزد است که هیچ‌گاه فراموشش نخواهیم کرد و همواره به یاد نیکویی‌ها، خوبی‌ها و بزرگواری‌های او خواهیم بود.

آیت‌الله صدوقی که مورد احترام خاص اهالی یزد اعم از مسلمانان و زرتشتی بودند، در تاریخ ۱۳۲۷ هجری قمری در شهرستان یزد پا به عرصه وجود نهادند. در سن ۷ سالگی پدر خود آقا میرزا ابوطالب و در ۹ سالگی مادر خود را از دست دادند. ایشان نوه مرحوم میرزا محمدرضای کرمانشاهی بودند و محمدرضا فرزند ملامحمدمهدی «تبعیدی فتحعلیشاه» که شرح آن آمد.

فقید سعید، صدوقی پس از دست دادن روانشادان پدر عالیقدر و مادر گرامی، تحت سرپرستی و قیومیت پسرعم خود، مرحوم آقا میرزا محمد کرمانشاهی درآمدند و تحت نظر و هدایت نامبرده، تحصیلات خود را در یزد شروع و برای تکمیل تحصیلات در سال ۱۳۴۸ هـ.ق به اصفهان و سپس در سال ۱۳۴۹ هـ.ق به شهرستان قم مسافرت کردند. مسافرت آقا در قم ۲۱ سال طول کشید و هم در این زمان بود که با حضرت امام آشنا و دوست شدند و به توصیه و سفارش آن حضرت به یزد مراجعت کردند و برای همیشه و تا پایان عمر، در این شهرستان اقامت گزیدند. نامبرده چنان محبوب اهالی شده بودند که در مسافرت کوتاهی که مجدداً به قم کردند، عده‌ای از مردم حق‌شناس یزد به قم